

Posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy podle vládního návrhu zákona o Antarktidě

Mgr. Libor Dvořák, Mgr. Ondřej Vícha

1. Úvod

V roce 1991 byl v Madridu sjednán **Protokol o ochraně životního prostředí Antarktidy ke Smlouvě o Antarktidě** (dále jen „Protokol“). Protokol tvoří základ k vytvoření komplexního systému ochrany životního prostředí v Antarktidě a souvisejících ekosystémů. Protokol stanovil základní zásady ochrany antarktického životního prostředí, dále zpřísnil podmínky činností v Antarktidě (např. zakázal jakékoli činnosti související s nerostnými zdroji s výjimkou vědeckého výzkumu), zavázal státy k další spolupráci, stanovil principy a postupy ochrany životního prostředí včetně posuzování vlivů jednotlivých činností na životní prostředí, ustavil Výbor pro ochranu životního prostředí (CEP) a prohlásil Antarktidu za přírodní rezervaci věnovanou míru a vědě. Nedílnou součástí Protokolu tvoří také pět příloh (*Annexes*), z nichž hned ta první upravuje problematiku posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy (*Environmental Impact Assessment, EIA*). Další přílohy se pak týkají ochrany antarktické fauny a flóry (příloha II), nakládání s odpadem a odpadového hospodářství (příloha III), ochrany před znečišťováním moře v oblasti Antarktidy (příloha IV) a ochrany a správy zvláštních antarktických území, památečných míst a objektů (příloha V).

Vláda České republiky schválila svým usnesením č. 47 ze dne 13. ledna 2003 návrh zákona o Antarktidě, který implementuje do českého právního řádu Madridský Protokol, a to včetně úpravy procesu EIA pro účely Antarktidy. Přijetím vládního návrhu zákona bude proces posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy plně včleněn do rozhodovacího procesu v České republice. Vládní návrh paragrafového znění zákona vychází z věcného záměru zákona o Antarktidě, který schválila vláda ČR svým usnesením č. 1070 ze dne 22. října 2001¹. Návrh předpokládá nabytí účinnosti ke dni publikace Madridského Protokolu ve Sbírce mezinárodních smluv.

2. Mezinárodní úprava procesu EIA ve vztahu k Antarktidě

Pro proces EIA ve vztahu k Antarktidě platí zvláštní mezinárodněprávní pravidla, která jsou obsažena v Madridském Protokolu. Vzhledem k tomu se na posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy nevztahují ostatní mezinárodní smlouvy upravující obecně proces EIA, zejména Úmluva Evropské hospodářské komise OSN o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států (tzv. Espoo úmluva).

Madridský protokol v článku 3 stanovuje základní zásady ochrany životního prostředí Antarktidy (tzv. environmentální principy), které lze pokládat za určité vodítko pro ochranu životního prostředí v Antarktidě a závislých a přidružených ekosystémů. Základním principem je, že činnosti se v Antarktidě plánují a provádějí tak, aby byly omezeny škodlivé (nepříznivé) vlivy na životní prostředí a závislé a přidružené ekosystémy Antarktidy (čl. 3 odst. 2 písm. a). Mezi těmito principy je rovněž princip uvedený v odstavci 2 pod písmenem c), který vyjadřuje nutnost sběru informací dostatečných k tomu, aby bylo možné „předem posoudit možné vlivy na životní prostředí Antarktidy a závislé

a přidružené ekosystémy, a hodnoty Antarktidy pro provádění vědeckého výzkumu a činit o těchto dopadech kvalifikované úsudky“.

Kromě toho Madridský protokol uvádí, že „tyto úsudky musí brát v úvahu“:

- rozsah činnosti včetně její oblasti, doby trvání a intenzity;
- kumulativní vlivy činnosti, a to jak vlastní činnosti, tak ve spojení s dalšími aktivitami v oblasti Antarktidy;
- zda činnost negativně neovlivňuje jakékoli jiné činnosti v oblasti Antarktidy;
- zda jsou dostupné postupy, technika a technologie k zajištění bezpečného provozu z hlediska životního prostředí;
- zda existují schopnosti (*kapacity*) pro sledování (monitoring) klíčových parametrů ochrany životního prostředí a složek ekosystémů tak, aby bylo možno zjistit jakékoli nepříznivé účinky dotyčné činnosti (*a signály nebo příznaky*), které mohou sloužit jako včasné varování, a schopnosti zajistit takové změny provozních postupů, jež budou nezbytné podle výsledků sledování nebo zdokonalených poznatků o životním prostředí a závislých a přidružených ekosystémech v Antarktidě;
- zda existují schopnosti (*kapacity*) zajistit rychlou a účinnou reakci na nehody (havárie), zejména ty, které mohou mít vliv na životní prostředí.

Článek 8 Protokolu zavádí pojem „posouzení vlivů na životní prostředí“ (EIA) a rozlišuje tři kategorie těchto environmentálních vlivů podle jejich významnosti vzhledem k vlivům nevýznamným nebo přechodným (*minor or transitory impact*):

a) vlivy	<	menší než jsou	vlivy (malé) nevýznamné nebo přechodné (<i>less than a minor or transitory impact</i>)
b) vlivy	≈	stejně jako jsou	vlivy (malé) nevýznamné nebo přechodné (<i>a minor or transitory impact</i>)
c) vlivy	>	větší než jsou	vlivy (malé) nevýznamné nebo přechodné (<i>more than a minor or transitory impact</i>)

Článek 8 Protokolu dále požaduje, aby posouzení činností, jejichž uskutečnění je plánováno v Antarktidě, bylo provedeno postupem stanoveným v Příloze I Protokolu. Každá smluvní strana je povinna zajistit, aby se tyto postupy použily v plánovacích procesech vedoucích k rozhodnutí o zahájení činností v oblasti Antarktidy podle programů vědeckého výzkumu, turistiky a všech jiných vládních a nevládních činnostech v oblasti Antarktidy, pro které se vyžaduje předběžné sdělení podle článku VII Smlouvy o Antarktidě², včetně přidružených činností přísunu a zásobování. Protokol tedy vychází ze zásady, že *veškerá činnost v Antarktidě by měla podléhat procesu EIA*. Tyto postupy se mají podle Protokolu použít rovněž na každou změnu v činnosti, ať k této změně dojde zvýšením nebo snížením in-

¹ Blíže srov. Vícha, O.: Ochrana životního prostředí Antarktidy z pohledu věcného záměru zákona o Antarktidě, in: České právo životního prostředí č. 2/2002

² Každá smluvní strana Antarktické smlouvy je povinna informovat ostatní smluvní strany o:

a) všech výpravách do Antarktidy, které podnikají její lodě nebo její občané, a o všech výpravách do Antarktidy, které jsou organizovány na jejím území nebo jsou z jejího území vysílány,

tenzity prováděné činnosti, rozšířením o další činnost, vyřazením některého zařízení nebo jinak. Činnosti podnikané v oblasti Antarktidy je nutno provádět způsobem, který je slučitelný se základními zásadami ochrany životního prostředí Antarktidy definovanými v čl. 3 Protokolu. Pokud by tyto činnosti vedly, nebo by hrozilo, že povedou k vlivům na životní prostředí Antarktidy nebo závislé a přidružené ekosystémy, které jsou neslučitelné se základními environmentálními zásadami, měly by být pozastaveny, pozastaveny nebo zrušeny (čl. 3 odst. 4 Protokolu).

Protokol dále upravuje situaci, kdy činnosti plánuje společně více států - v tom případě si tyto zúčastněné strany jmenují jednu, která bude koordinovat posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy v souladu s přílohou I. Příloha I Protokolu stanovuje komplexnější vysvětlení různých kategorií vlivů a stanovuje soubor základních principů k vypracování dokumentů EIA pro činnosti plánované v Antarktidě. Kromě toho tato příloha stanovuje předběžnou fázi pro posouzení environmentálních vlivů činnosti v Antarktidě, která je zaměřená ke zjištění, zda vlivy určité činnosti jsou menší než nevýznamné nebo přechodné či nikoli. Toto zjištění musí být provedeno vhodným vnitrostátním postupem.

Na základě výsledků předběžné fáze může pro plánovanou činnost nastat následující situace (*podle kategorie zjištěných vlivů*):

- jestliže předpokládané vlivy plánované posuzované činnosti *jsou pravděpodobně menší* (<) než nevýznamné nebo přechodné, může být přikročeno k uskutečnění činnosti;
- jestliže předpokládané dopady *jsou pravděpodobně* (≈) nevýznamné nebo přechodné, je předem požadováno zpracovat tzv. počáteční vyhodnocení vlivů (Initial Environmental Evaluation - IEE);
- jestliže předpokládané dopady *jsou pravděpodobně větší* (>) než nevýznamné nebo přechodné, je předem požadováno zpracovat tzv. všestranné vyhodnocení vlivů (Comprehensive Environmental Evaluation - CEE).

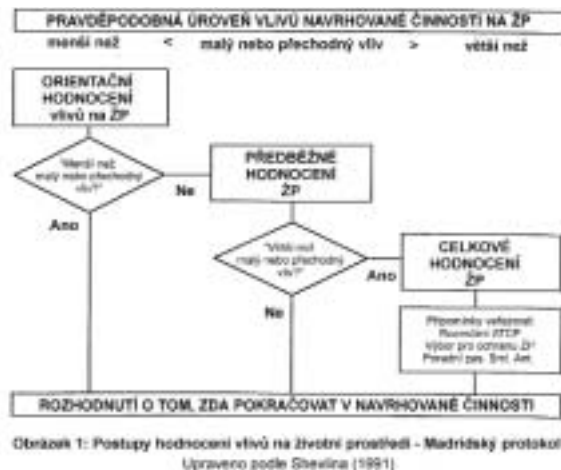
Ačkoli pro rozhodování o tom, zda je pro danou činnost nutno zpracovat počáteční vyhodnocení vlivů nebo všestranné zhodnocení vlivů (IEE nebo CEE), je klíčovým pojmem „malý (nevýznamný) nebo přechodný vliv“, dosud nebyla na mezinárodní úrovni dosažena shoda ohledně definice tohoto pojmu³. Potiže s definicí tohoto pojmu jsou důsledkem závislosti na celé řadě proměnných veličin spojených s různou činností a v různém environmentálním kontextu. Tento pojem je tedy nutno vykládat „ad hoc“, tj. případ od případu, se zřetelem na konkrétní místo a další specifické okolnosti.

3. Vnitrostátní úprava procesu EIA ve vztahu k Antarktidě

Vládní návrh zákona o Antarktidě implementuje do vnitrostátního právního řádu příslušná ustanovení Madridského Protokolu týkající se posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy. Stejně jako Příloha I Protokolu vychází z rozlišení vlivů jednotlivých záměrů na životní prostředí Antarktidy na tři základní stupně:

- menší než malý nebo přechodný vliv na životní prostředí Antarktidy,
- malý nebo přechodný vliv na životní prostředí Antarktidy,
- větší než malý nebo přechodný vliv na životní prostředí Antarktidy.

Vládní návrh vychází ze specifické úpravy posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy obsažené v Madridském Protokolu, která je odlišná od obecné úpravy procesu EIA platné v České republice obsažené v zákoně č. 100/2001 Sb., o posu-

zování vlivů na životní prostředí a o změně některých zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí). Při tom však bylo potřeba respektovat tradiční konstrukci procesu EIA, na které je postavena česká právní úprava (dokumentace, posudek, věcně nezávazné stanovisko) již od roku 1992, kdy byl u nás institut EIA zákonem poprvé založen. Vzhledem k tomu se zákon č. 100/2001 Sb., použije pouze ve dvou případech:

- pro účely určení autorizovaných osob, které mohou zpracovávat dokumentaci k počátečnímu vyhodnocení vlivů (§ 13 odst. 2 zákona), podklady ke stanovisku k počátečnímu vyhodnocení vlivů (§ 13 odst. 5 zákona) nebo dokumentaci a posudek ve fázi všestranného zhodnocení vlivů (§ 14 odst. 6 zákona),
- pro účely určení náhrady nákladů spojených s posuzováním vlivů na životní prostředí (§ 15).

V této souvislosti je nutné připomenout, že na proces EIA ve vztahu k Antarktidě (obdobně jako na obecný proces EIA podle zákona č. 100/2001 Sb.) se nevztahuje zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (§ 28 vládního návrhu).

3.1. Předmět posuzování

Vládní návrh zákona definuje předmět posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy v souladu s článkem 8 odst. 2 Protokolu. Předmětem procesu EIA jsou tak nejen všechny plánované činnosti v Antarktidě (např. vědecké expedice a turistické výpravy, zásobovací jízdy a lety, inspekce a jiné akce směřující do Antarktidy nebo probíhající v Antarktidě, jakož i výstavba, přestavba, odstraňování a provoz vědeckých stanic a jiných objektů a zařízení prováděné českými osobami), ale i všechny jejich změny, ke kterým dojde zvýšením nebo snížením intenzity prováděné činnosti, rozšířením o další činnost, vyřazením některého zařízení nebo jinak (čl. 8 odst. 3 Protokolu).

3.2. Zjišťovací řízení

Vládní návrh zákona stanoví v souladu s článkem 1 Přílohy I Protokolu českým osobám povinnost oznámit Ministerstvu životního prostředí ČR (dále jen „ministerstvo“) zamýšlené (plánované) činnosti v Antarktidě.

Oznámení se předkládá písemně a na technickém nosiči dat, popřípadě elektronickou poštou. Obdobně jako u obecné úpravy EIA nevyžaduje návrh zákona o Antarktidě, aby bylo oznámení zpracováno držitelem autorizace ke zpracování dokumentace a posudku podle § 19 zákona č. 100/2001 Sb., (dále jen „držitel autorizace“). Oznámení obsahuje obligatorně:

³ Příspěvky k diskusi o tomto pojmu lze nalézt v různých pracovních materiálech Poradních shromáždění Smlouvy o Antarktidě (ATCM), např. XX ATCM/IP 2 (Nový Zéland), XXI ATCM/WP 35 (Nový Zéland), XXI ATCM/IP 55 (Argentina), XXII ATCM/IP 66 (Rusko) a XXII ATCM/WP 19 (Austrálie).

- identifikaci českých osob, které se mají účastnit činností v Antarktidě,
- popis navržené činnosti, včetně jejího účelu, umístění, doby trvání a intenzity.

Prováděcí právní předpis (vyhláška ministerstva) přitom může stanovit bližší náležitosti oznámení.

Procesní analogií tzv. předběžné fáze podle Protokolu je **zjišťovací řízení**, které provede Ministerstvo na základě oznámení. Při tomto řízení předběžně stanoví možný vliv činnosti nebo změny činnosti na životní prostředí Antarktidy. Do 5 pracovních dnů ode dne doručení oznámení jej ministerstvo zveřejní na internetu. Dotčené správní úřady mohou zaslat ministerstvu své písemné vyjádření k oznámení do 15 dnů ode dne zveřejnění oznámení. Z logiky věci vyplývá, že dotčeným správním úřadem mohou být pouze ústřední správní úřady (např. Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo obrany) a nikoli např. krajské úřady jako podle obecného zákona č. 100/2001 Sb.

Ministerstvo vydá oznamovateli do 30 dnů ode dne doručení oznámení písemný závěr zjišťovacího řízení a současně jej zveřejní na internetu. Závěr zjišťovacího řízení je odborným podkladem pro vydání povolení podle § 7, pokud z něj vyplývá, že činnost nebo její změna budou mít menší než malý nebo přechodný vliv na životní prostředí Antarktidy. V tomto případě se tedy písemný závěr přiloží k žádosti o vydání povolení podle § 7 zákona.

Lze předpokládat, že u většiny plánovaných činností (např. malé turistické nebo průzkumné expedice nebo malé vědecké projekty s lehkým vybavením nebo zásobovací akce) bude probíhat pouze zjišťovací řízení, které bude zakončeno vydáním písemného závěru maximálně do 30 dnů ode dne doručení oznámení ministerstvu.

3.3. Počáteční vyhodnocení vlivů (IEE)

V souladu s článkem 2 přílohy I Protokolu zákon o Antarktidě zavádí ve svém § 13 tzv. počáteční vyhodnocení vlivů na životní prostředí Antarktidy (*IEE - Initial Environmental Evaluation*). Pokud ze závěru zjišťovacího řízení (§ 12) vyplývá, že činnost nebo změna činnosti bude mít malý nebo přechodný vliv na životní prostředí Antarktidy, ministerstvo v závěru zjišťovacího řízení zároveň stanoví rozsah a obsah dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů na životní prostředí Antarktidy (**dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů**) s ohledem na charakter činnosti nebo změn činnosti a stav životního prostředí, které může být provedením činnosti nebo změny činnosti ovlivněno.

Oznamovatel zajišťuje zpracování dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů, kterou je povinen předložit v písemné podobě a v elektronické podobě. Dokumentaci mohou zpracovávat vždy pouze držitelé autorizace. Dokumentace k počátečnímu posouzení vlivů obsahuje obligatorně

- popis navržené činnosti, včetně jejího účelu, umístění, doby trvání a intenzity,
- posouzení alternativ navržené činnosti a všech vlivů, které může činnost mít, včetně posouzení kumulativních vlivů se zřetelem k probíhajícím a známým plánovaným činnostem.

Prováděcí právní předpis (vyhláška ministerstva) může stanovit další náležitosti dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů (§ 13 odst. 8 návrhu zákona).

Dokumentaci k počátečnímu vyhodnocení vlivů ministerstvo zveřejní na internetu a současně ji zašle do 10 pracovních dnů ode dne, kdy mu byla doručena, dotčeným správním úřadům a příslušným mezinárodním organizacím a požádá je o vyjádření do 30 dnů od doručení dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů. Pokud ministerstvo dojde k závěru, že dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů neobsahuje stanovené náležitosti, vrátí ji do 10 dnů od obdržení oznamovateli k doplnění nebo přepracování spolu s upřesněním požadovaných náležitostí nebo si od něj vyžádá doplňující

údaje. Oznamovatel poskytne na vlastní náklady ministerstvu podklady, které byly použity pro zpracování dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů, a to do 5 pracovních dnů ode dne jejich vyžádání. Na základě dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů ministerstvo vydá **stanovisko k počátečnímu vyhodnocení vlivů**, přičemž podklady pro toto stanovisko si může nechat zpracovat držitelem autorizace. Stanovisko se vydává nejpozději do 30 dnů ode dne uplynutí lhůty pro vyjádření dotčených správních úřadů a příslušných mezinárodních organizací. Ministerstvo zašle stanovisko do 5 pracovních dnů ode dne jeho obdržení oznamovateli a dotčeným správním úřadům a současně ho zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup (na internetu). Platnost stanoviska je 1 rok ode dne jeho vydání a návrh zákona umožňuje, aby byla na žádost oznamovatele prodloužena o 1 rok, a to i opakovaně. V takovém případě se (analogicky jako ve zjišťovacím řízení) zkoumá, zda nedošlo k podstatným změnám realizace činnosti a podmínek v Antarktidě, k novým znalostem souvisejícím s věcným obsahem dokumentace k počátečnímu vyhodnocení vlivů a vývoji nových přístupů, postupů a technologií souvisejících s činností. Náležitosti stanoviska k počátečnímu vyhodnocení může stanovit prováděcí právní předpis (vyhláška ministerstva).

3.4. Všestranné zhodnocení vlivů (CEE)

V souladu s článkem 3 přílohy I Protokolu zavádí vládní návrh zákona o Antarktidě ve svém ustanovení § 14 tzv. všestranné zhodnocení vlivů na životní prostředí Antarktidy (*CEE - Comprehensive Environmental Evaluation*). Pokud ze závěru zjišťovacího řízení vyplývá, že činnost nebo změna činnosti bude mít větší než malý nebo než přechodný vliv na životní prostředí Antarktidy, ministerstvo v závěru zjišťovacího řízení zároveň stanoví rozsah a obsah dokumentace k všestrannému zhodnocení vlivů na životní prostředí Antarktidy (**dokumentace k všestrannému zhodnocení vlivů**) s ohledem na charakter činnosti nebo změn činnosti a stav životního prostředí, které může být provedením činnosti nebo změny činnosti ovlivněno.

Oznamovatel zajistí na základě závěru zjišťovacího řízení zpracování dokumentace k všestrannému zhodnocení vlivů, a to v písemné i elektronické podobě. Tato dokumentace musí obsahovat minimálně náležitosti stanovené pro dokumentaci k počátečnímu vyhodnocení vlivů (tj. popis navržené činnosti, včetně jejího účelu, umístění, doby trvání a intenzity, posouzení alternativ navržené činnosti a všech vlivů, které může činnost mít, včetně posouzení kumulativních vlivů se zřetelem k probíhajícím a známým plánovaným činnostem). Další náležitosti dokumentace k všestrannému zhodnocení vlivů může stanovit prováděcí právní předpis (vyhláška ministerstva) v souladu s článkem 3 odst. 2 Přílohy I k Madridskému Protokolu.

Ministerstvo zveřejní dokumentaci na internetu do 5 pracovních dnů ode dne jejího doručení a zašle ji do 10 dnů od jejího doručení dotčeným správním úřadům a ostatním smluvním stranám Protokolu k připomínkám a požádá je o sdělení připomínek do 90 dnů ode dne jejího doručení. Ministerstvo dále zašle dokumentaci Výboru pro ochranu životního prostředí Antarktidy (CEP), a to minimálně 120 dní před zahájením Poradního shromáždění smluvních stran Smlouvy (ATCM). Pokud ministerstvo dojde k závěru, že dokumentace neobsahuje stanovené náležitosti, vrátí ji oznamovateli k doplnění nebo přepracování spolu s upřesněním požadovaných náležitostí nebo si od něj vyžádá doplňující údaje.

V návaznosti na vyjádření Poradního shromáždění ministerstvo zajistí zpracování **posudku k všestrannému zhodnocení vlivů** o vlivech činnosti nebo změny činnosti na životní prostředí Antarktidy autorizovanou osobou, které doručí dokumentaci a veškerá obdržena vyjádření. Při výběru autorizované osoby při tom platí zásada, že na zpracování posudku se nemůže ani dílčím způsobem zúčastnit ten, kdo se podílel na zpracování dokumentace k všestrannému zhodnocení vlivů. Úprava zpracování posudku se nijak neodchyluje od úpravy obsažené v § 9 zákona č. 100/2001 Sb. Zpracovatel posudku jej zpracovává na základě dokumentace, popřípadě oznámení a všech vyjádření k nim. Náležitosti posudku přitom může stanovit prováděcí právní předpis (vyhláška ministerstva). Doba pro zpracování posudku nesmí být delší než 60 dnů ode

dne, kdy byla dokumentace k všestrannému zhodnocení vlivů včetně všech obdržených vyjádření zpracovateli posudku doručena. Oznamovatel poskytne na vlastní náklady zpracovateli posudku podklady, které byly použity pro zpracování dokumentace k všestrannému zhodnocení vlivů, a to do 5 pracovních dnů ode dne, kdy obdržel žádost od zpracovatele posudku. Ministerstvo zašle posudek do 5 pracovních dnů ode dne jeho obdržení oznamovateli a dotčeným správním úřadům a současně ho zveřejní na internetu.

Ministerstvo vydá **stanovisko k všestrannému zhodnocení vlivů** do 30 dnů ode dne doručení posudku. O platnosti tohoto stanoviska platí obdobně to, co bylo řečeno u stanoviska k počátečnímu vyhodnocení vlivů. Náležitosti stanoviska může stanovit prováděcí právní předpis (vyhláška ministerstva).

V souladu s článkem 5 Přílohy I Protokolu vládní návrh stanoví, že pokud nebyla dokumentace k všestrannému zhodnocení projednána Poradním shromážděním (ATCM), může ministerstvo povolení podle § 7 vydat teprve po uplynutí 15 měsíců ode dne zaslání dokumentace Výboru pro životní prostředí Antarktidy (CEP).

3.5. Úhrada nákladů spojených s posuzováním vlivů na životní prostředí Antarktidy

Návrh zákona o Antarktidě stanoví, že pro úhradu nákladů spojených s posuzováním vlivů na životní prostředí Antarktidy se použije obecný právní předpis, tj. zákon č. 100/2001 Sb. Pro oblast posuzování vlivů na životní prostředí Antarktidy to znamená, že náklady celého procesu s výjimkou nákladů spojených se zveřejňováním ponese oznamovatel. Zpracování dokumentace hradí oznamovatel, u posudku se navrhuje obdobná konstrukce jako v § 18 odst. 3 zákona č. 100/2001 Sb., tj. odměnu zpracovateli posudku hradí příslušný úřad na základě smlouvy s tím, že příslušnou částku následně vyúčtuje k úhradě oznamovateli.

3.6. Povolovací řízení

Vládní návrh zákona je založen na povolovacím principu. České osoby⁴ musí získat povolení ke vstupu a pobytu v Antarktidě a k dalším taxativně stanoveným činnostem v Antarktidě. Povolení vydává Ministerstvo životního prostředí (u povolení ke vstupu a pobytu po dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí).

Povolení se nevyžaduje pro:

- činnosti, které již byly povoleny některou jinou smluvní stranou Smlouvy o Antarktidě nebo jejího Protokolu,
- plavbu námořních plavidel a rekreačních jachet za účelem průjezdu Antarktidou a pro průlet letadel Antarktidou.

Zákon stanoví, že ministerstvo povolení nevydává, pokud:

- česká osoba nesplní všechny podmínky stanovené tímto zákonem,
- činnost plánovaná českou osobou by byla v rozporu se základními zásadami ochrany životního prostředí Antarktidy stanovenými v článku 3 Protokolu,
- česká osoba, která žádá o vydání povolení, závažně porušila povinnosti nebo zákazy stanovené tímto zákonem nebo rozhodnutím vydaným na jeho základě v posledních deseti letech přede dnem podáním žádosti.

Česká právní úprava posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) je již tradičně postavena na oddělení této procedury od navazujících správních řízení; výsledek procesu EIA (stanovisko) je nezbytným odborným podkladem pro příslušný správní úřad, který většinou přebírá podmínky stanoviska do povolujícího rozhodnutí. V souladu s tím je podle zákona o Antarktidě písemný závěr (§ 12 odst. 5 zákona), stanovisko k počátečnímu vyhodnocení vlivů (§ 13 zákona) nebo

stanovisko k všestrannému zhodnocení vlivů (§ 14 zákona) odborným podkladem pro vydání povolení podle § 7. Tato stanoviska nejsou vydávána ve správním řízení a předkládá je žadatel jako jeden z podkladů pro navazující řízení o vydání povolení podle § 7.

V povolení, které bylo vydáno na základě počátečního vyhodnocení vlivů (§ 13) nebo všestranného zhodnocení vlivů (§ 14) ministerstvo stanoví:

- povinnost sledovat a ověřovat vlivy plánované činnosti na životní prostředí Antarktidy (monitoring),
- povinnost předložit do 30 dnů ode dne ukončení činnosti v Antarktidě závěrečnou zprávu o průběhu sledování a ověřování těchto vlivů.

Na závěr je třeba upozornit, že podle přechodných ustanovení návrhu zákona o Antarktidě (§ 30) mohou české osoby, které ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona provádějí činnosti v Antarktidě, provádět tyto činnosti bez povolení nejdéle 1 rok ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Seznam související literatury

- [1] ATCPs. 1991a. Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty (and Annexes) - Final Report of the IVth Special Antarctic Treaty Consultative Meeting, Madrid, 22-30/04/1991, 17-22/06/1991, 3-4/10/1991. Madrid: Ministerio de Asuntos Exteriores.
- [2] ATCPs. 1991b. Final Report of the XVth Antarctic Treaty Consultative Meeting, Bonn, 7-18 October 1991. Bonn: Federal Republic of Germany.
- [3] ATCPs. 1999. Guidelines 1 (1999) for Environmental Impact Assessment in Antarctica - Final report of the XXIII. ATCM, Lima, Peru.
- [4] AUSTRALIAN ANTARCTIC DIVISION. 1992. Environmental Impact Assessment Process - Preliminary Assessments and Guidelines for Preparation of Initial and Comprehensive Environmental Evaluations. Hobart: Australian Antarctic Division.
- [5] Benninghoff, W.S., Bonner, W.N. 1985. Man's Impact on the Antarctic Environment: a Procedure for Evaluating Impacts from Scientific and Logistic Activities. Cambridge. SCAR.
- [6] BUREAU OF INDUSTRY ECONOMICS. 1990. Environmental Assessment: Impact on Major Projects: Research Report 35. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- [7] COMNAP. 1992. The Antarctic Environmental Assessment Process: Practical Guidelines. Bologna (Italy) June 20, 1991, revised Washington D.C. (USA), March 4, 1992.
- [8] Drewry, D.J. 1992. Directors Introduction. In: BAS Annual Report 1991-1992. Cambridge: British Antarctic Survey.
- [9] FOREIGN AND COMMONWEALTH OFFICE. 1995. Guide to Environmental Impact Assessment of Activities in Antarctica. Polar Regions Section, South Atlantic and Antarctic Department, London.
- [10] Lyons, D. 1992. Environmental impact assessment in Antarctica under the Protocol on Environmental Protection. Polar Record 29 (169): 111-120 (1993).
- [11] MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND TRADE. 1997. Guidelines and Procedures for Visitors to the Ross Sea Region. Ministry of Foreign Affairs and Trade. New Zealand.
- [12] SCAR/COMNAP. 1996. Monitoring of Environmental Impacts from Science and Operations in Antarctica. Workshop report 43 pp and Annexes. 1996 Workshops.
- [13] Shevlin, J. 1991. Devising a Workable Assessment Scheme. ANARE News 68: 6-7.
- [14] Vícha, O. 2002. Ochrana životního prostředí Antarktidy s pohledu věcného záměru zákona o Antarktidě, in: České právo životního prostředí č. 2/2002.

*Mgr. Libor Dvořák, Mgr. Ondřej Vícha
(legislativní odbor MŽP)*

⁴ Pod pojmem **české osoby** vládní návrh zákona o Antarktidě rozumí státní občany České republiky, právnické osoby se sídlem na území České republiky, osoby bez státní příslušnosti, které mají trvalý pobyt na území České republiky, pokud se účastní činností v Antarktidě, a cizince, kteří nepatří do kategorie osob uvedených v článku VIII odst. 1 Smlouvy o Antarktidě, pokud se účastní výpravy do Antarktidy, která je organizována v České republice nebo místo jejího konečného odjezdu je v České republice.